

Carlos Mena & Itxaso Sainz de la Maza —*Diván del Tamarit*

Petit Palau Cambra

Dijous, 2 de març de 2023 – 20 h

Petit Palau

Amb el suport de:

Membre de:

Programa

Carlos Mena, *contratenor*

Itxaso Sainz de la Maza, *piano*

I

Andrés Isasi (1890-1940)

Paisaje

Nochebuena en el campo

La madre canta

Anhelo

La mona que danza

Frederic Mompou (1893-1987)

El carrer, el guitarrista i el vell cavall

Gitanes II

L'home de l'aristó

Arne Dørumsgaard (1921-2006)

Con amores, la mi madre

Sobre l'original de Juan de Anchieta (1462-1523)

Triste estaba el rey David

Sobre l'original d'Alonso Mudarra (1510-1580)

Pámpano verde

Sobre l'original de Francisco de la Torre (1483-1504)

Maurice Ravel (1875-1937)

Oiseaux tristes

Deux mélodies hébraïques

Kaddisch

L'enigme éternelle

II

Enric Palomar (1964)

Diván del Tamarit

Obra encàrrec del Palau de la Música Catalana dins el programa Barcelona Creació Sonora de l'Ajuntament de Barcelona (estrena absoluta)

Gacela del amor imprevisto

Gacela de la terrible presencia

Gacela del amor desesperado

Gacela del amor que no se deja ver

Gacela de la raíz amarga

Casida del sueño al aire libre

Casida de la mano imposible

Casida de las palomas *oscuras*

Durada aproximada del concert:

Primera part, 40 minuts | Pausa de 15 minuts | Segona part, 35 minuts.

#clàssics #estrenes

Poema

regal

un poema pot contenir
el sentit total del món.

aquest poema conté
un dibuix fugaç
creat per uns núvols.

la capsa és vermella,
el títol n'és el llaç.

obro mans i ulls.
abandono el text

Eduard Escoffet

El terra i el cel (LaBreu Edicions, 2013)

Comentari

*“La noche no quiere venir
para que tú no vengas
ni yo pueda ir.
Pero yo iré
aunque un sol de alacranes me coma la sien*
Federico García Lorca

Andrés Isasi és considerat un dels compositors bascos més rellevants de la primera meitat del segle XX. Fill de Bilbao, va romandre fidel als valors de la tradició musical centreeuropea assimilats durant la seva estada a Berlín, on va ser alumne predilecte de Humperdinck. La seva música, inscrita en un estil postromàntic al límit de la tonalitat, va captivar arreu, però va ser incompresa al País Basc. Així, durant els darrers anys Isasi –que continuava vivint a Euskadi– va compondre obres de tall intimista, com una col·lecció de *lieder* on constata la doble faceta de poeta i compositor. Les sis cançons que escoltarem són escrites els darrers anys de la seva vida i irradien la passió per la natura (*Paisaje*), la nostàlgia del passat (*La madre canta*) o el desig de trobar la pau interior (*Anhelo*).

El 1914, amb l'esclat de la Primera Guerra Mundial, Frederic Mompou va marxar de París i va instal·lar-se a Barcelona. “*El quadern Suburbis pertany a un període molt breu de la meua composició descriptiva, quadres viscuts a l'època on passejava pels afores de la meua ciutat, a l'extrem dels carrers amples, quan la ciutat es desfà en petits barris obrers i més enllà en barraques de gitanos*”, relata el músic. *El carrer, el guitarrista i el vell cavall* evoca la sortida dels obrers de les fàbriques al capvespre. *Gitana II* és una dansa elegíaca i *L'home de l'aristó* descriu la figura d'un vell captaire de barba blanca que toca un orgue portàtil amb l'ajut d'una maneta.

Arne Dørumsgaard va ser un compositor noruec fascinat per la música i la poesia medievals. El 1987 va publicar un quadern de cançons espanyoles originals dels segles XV i XVI, reharmonitzades per a veu i piano. Amb seu a la catedral de Sevilla, Alonso Mudarra (1510-1580) –*Triste estaba el rey David*– va ser un exponent de la viola de mà. Juan de Anchieta (1462-1523) –*Con amores, la mi madre*– va ser compositor de la cort de la reina Isabel la Catòlica, mentre que Francisco de la Torre (1483-1504) –*Pámpano verde*– va ésser cantant de la cort de Ferran V d'Aragó.

Quan Maurice Ravel va escriure la suite *Miroirs* (1904-1905) va alliberar-se de la seva darrera etapa marcada per *Jeux d'eau*: “els *Miroirs* marquen un canvi evident en el meu desenvolupament harmònic”. “Oiseaux tristes” és el segon moviment d’aquesta suite inspirada en temes de la natura.

El 1914 la soprano Alvina Alvi va encarregar a Ravel una harmonització de dues melodies hebrees. *Kaddisch* és un cant litúrgic propi de l’ofici de les sinagogues i que també es canta per commemorar la mort d’un parent proper. La discordança entre els melismes de la veu i els pedals de Sol construeixen la tensió d’aquest cant elegíac. *L’enigme éternelle* destaca per ésser una obra mètrica on l’etern trencaclosques de l’existència es resol en *tra la las* i un acompanyament ben repetitiu.

El *Diván del Tamarit* és un poemari de Federico García Lorca publicat pòstumament. Des d’una perspectiva homoeròtica, l’amor i la mort constitueixen els grans nuclis temàtics d’aquesta obra publicada el 1940. Lorca, en homenatge als poetes àrabs de Granada, va dividir el poemari en *gacelas*, de temàtica amorosa, i *casidas*, dedicades a la mort. Quan Enric Palomar va rebre l’encàrrec de compondre un cicle de cançons per al Palau de la Música Catalana, no va dubtar a seleccionar aquest poemari: “*Lorca és un personatge que m’ha acompanyat al llarg de la vida en múltiples vessants, des de la dramaturgia a la música. Dins l’univers lorquià em venia de gust fer quelcom diferent del que havia fet fins ara*”, relata l’autor. *Diván del Tamarit*, dedicada a Carlos Mena, és una estrena absoluta que parteix dels amorosos i rebels versos d’un dels grans poetes universals de tots els temps: Federico García Lorca.

Albert Fontelles Ramonet, intèrpret i doctor en musicologia

Palau de la Música Catalana

Abonaments
a la carta

a partir de
3 concerts!

Joyce DiDonato
& Il Pomo d'Oro

Grigory Sokolov

Missa en Si menor de Bach
amb John Eliot Gardiner

La bella molinera de Schubert
amb Christoph Prégardien

Passió segons sant Mateu de Bach
amb Vox Luminis

La Patètica de Txaikovski
amb Teodor Currentzis

Il ritorno d'Ulisse in patria de Monteverdi

Goyescas de Granados
amb Javier Perianes

... i més de 100 concerts!

Abonaments a la carta fins al 15% de descompte.

Biografies

Carlos Mena, contratenor

©Oier Rey Delika

Nascut a Vitòria-Gasteiz (1971) es va formar a la prestigiosa Schola Cantorum de Basilea, amb els mestres R. Levitt i R. Jacobs. Igualment, hi va fer estudis de música medieval i d'òpera.

Actualment és professor de cant històric a la mateixa Schola Cantorum Basiliensis, al Real Conservatorio de Música de Madrid i a l'Academia de la Universidad de Salamanca.

Com a solista ha cantat sota la batuta dels mestres Michel Corboz, Paul Goodwin, Mark Minkowski, Rafael Frübeck de Burgos, Ottavio Dantone, Juanjo Mena, Gustav Leonhardt, Christoph Coin i Andrea Marcon, entre d'altres, i ha cantat a festivals i sales d'arreu del món, com ara al Musikverein i Konzerthaus de Viena, Palais de Beaux Arts de Brussel·les, Concertgebouw d'Amsterdam, Grosses Festspielhaus de Salzburg, Philharmonie de Berlín, Suntory Hall i City Opera Hall de Tòquio, Osaka Shympony Hall, Zipper Hall i Schönberg Hall de Los Angeles, Alice Tully Hall del Met de Nova York, Kennedy Center de Washington, Sydney Opera House, Concert Hall de Melbourne, Bellas Artes de Ciutat de Mèxic, Teatro Colón de Buenos Aires...

Ha enregistrat més d'una cinquantena de recitals per als segells Mirare, Deutsche Grammophon, Sony Music, Harmonia Mundi, IBS, i ha obtingut nombrosos premis, com el Diapason d'Or de l'Année i el CD Compact al millor disc de l'any sobre Renaixement.

En l'àmbit operístic ha interpretat *Radamisto* (Radamisto) de G. F. Händel a la Felsenreitschule de Salzburg, *L'Orfeo* (Speranza) a la Staatsoper de Berlín, *Il trionfo* (Disinganno) de Händel al Salzburger Pfingstenfestival, *Europæa 5* de J. Cage al Festival de Flandes; al Barbican Center de Londres va protagonitzar *Ascanio in Alba* de Mozart, *A midsummer night's dream* (Oberon) de B. Britten, *Viaje a Simorgh* de Sánchez-Verdú al Teatro Real de Madrid, *Death in Venice* (Apollo) de Britten al Gran Teatre del Liceu i *Passió segons sant Joan* de Bach al Teatro Arriaga.

Interpreta repertori de lied i també contemporani, del qual ha estrenat obres dels compositors José María Sánchez-Verdú, Gabriel Erkoreka, Jesús Torres, Joan Magrané... Actualment treballa estretament amb el compositor Alberto Iglesias en diversos projectes. Ha estat artista resident del prestigiós Festival BOZAR de Brussel·les, del Centro Nacional de Difusión Musical i de l'Orquesta Ciudad de Granada.

Carlos Mena és director artístic del Coro de la Orquesta Sinfónica de Galicia, dirigeix habitualment orquestres com ara Ciudad de Granada, Sinfónica de Galicia, Principado de Asturias, Sinfónica de Navarra, Orquesta de Còrdova, Orquesta y Coro de la RTVE, Sinfónica Portuguesa, amb obres de Bach, Händel, Telemann, Arriaga, Kodály, Vaughan-Williams, Ravel, Debussy, Iglesias...

Itxaso Sainz de la Maza, piano

Va fer els estudis superiors i el Máster en Interpretació de Piano a l'Escola Superior de Música de Catalunya, amb Vladislav Bronevetsky, formació que acabà amb matrícula de honor respectivament. Després es traslladà a Suïssa, on estudià el Master Performance en piano i música de cambra a la Hochschule Musik de Lucerna, amb la professora Hiroko Sakagami. Complementà la seva formació amb l'acompanyament de cantants a Musikene de Sant Sebastià, amb el repertorista Maciej Pikulski.

El seu desenvolupament artístic ha gaudit del consell de músics com ara Kennedy Moretti, Claudio Martínez-Mehner, Eldar Nebolsin, Boris Berman, Paul Badura-Skoda, Ana Guijarro, Nadezhda Eismont, Marcel Baudet i Billy Eidi, entre d'altres.

Ha guanyat nombrosos premis en concursos nacionals i internacionals, entre els quals destaquen el Concurs Internacional de Piano de Sant Sebastià (2006 i 2007) i el Premi de la Crítica del cicle-concurs El Primer Palau 2019.

En la seva activitat concertística ha actuat a diversos escenaris de Catalunya –Palau de la Música Catalana, L'Auditori, Auditori Municipal Enric Granados de Lleida–, País Basc –Teatro Arriaga Antzokia, Palacio Euskalduna Jauregia, Centro Kursaal Elkargunea– i al Teatro Juan del Enzina (Salamanca); i també fora de la Península: París, Lucerna, Berna, Sant Petersburg i Moscou.

Ha col·laborat amb diverses entitats, com la Bilbao Orkestra Sinfonikoa (BOS), Euskadiko Orkestra, Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, Orquesta Sinfónica del Principado de Asturias, Orquesta Sinfónica de Navarra, Gustav Mahler Jugendorchester, Kuraia Ensemble, Bilbao Sinfonietta i el *ensemble* Soinuaren Bidaia, entre d'altres.

La seva gran passió per la música de cambra també l'ha dut a actuar amb diverses agrupacions en cicles com ara la Quinzena Musical i Matinéas de Miramón (Sant Sebastià), Ciclo Interdisciplinar de Música de Cámara d'Oviedo, Martes Musicales (Vitòria), Festival Emergents (Barcelona) i cicle de música de cambra de la BOS, entre d'altres.

Entre els seus compromisos recents destaca l'enregistrament de *Classic-jazz preludes*, del compositor donostiarra Javier González Sarmiento, per al segell Orpheus.

Actualment és subdirectora de planificació docent i professora de repertori a Musikene al País Basc, tasca que compagina amb la seva activitat concertística.

Textos

Andrés Isasi (1890-1940)

Textos del propi compositor

Paisaje

Ni un pájaro volandero,
ni una flor por el sendero,
ni una brizna entre la arcilla
ocre, ni una espiga rubia
sobre la tierra amarilla,
que no verdea la lluvia.

Nochebuena en el campo

Pastores, los de mis campos,
dejad de cuidar la grey,
oíd como en la alqueria
guitarras dan en tañer.

Que hay una rosa en la nieve,
y ha florecido en Belén.

Hay nieve por los caminos
lo mismo que aquella vez,
y voces que van cantando
milagro de florecer.

Y hay un lucero en el cielo
y está mirando a Belén.

La madre canta

Viene el Coco a preguntar
si hay un niño en esta casa.
Pero el Coco no ha de entrar
porque vela San Miguel con la espada.
Y mi niño va a dormir
porque un ángel va a cantar con el arpa.

Anhelo

¡Fuera águila real que así trocara
el pico en acrostolio, y navegara
por el azul en pos de ti, Dios mío!
Y en linos al trocárseme la pluma
fuera tanto el subir, que fuera espuma
la nube blanca, el corazón navío.

La mona que danza

Danza la mona que va por la plaza,
corre a la boda del rey Florián.
Va bien vestida la pobre rapaza:
luce sombrero y no tiene pan.
¡Pobre la mona que así se disfraza
yendo a la boda del rey Florián!
¡Una vuelta! ¡Otra vuelta!
Piensa que al verla tan linda y esbelta,
ambos mañana se casarán.
¡Una vuelta! ¡Otra vuelta!

Arne Dørumsgaard (1921-2006)

Con amores, la mi madre

Text atribuit a Juan de Anchieta (1462-1523)

Con amores, la mi madre,
con amores me dormí;
así dormida soñaba
lo que el corazón velaba,
que el amor me consolava
con más bien que merecí.

Triste estaba el rey David

Text atribuit a Alonso Mudarra (1510-1580)

Triste estaba el rey David,
triste y con gran pasión,
cuando le vinieron nuevas
de la muerte de Absalón.

Pámpano verde

Text atribuït a Francisco de la Torre (1483-1504)

Pámpano verde, racimo albar;
¿quién vido dueñas a tal hora andar?
Encinueco entre ellas,
entre las doncellas...

Maurice Ravel (1875-1937)

Deux mélodies hébraïques

“Kaddisch”

Basat en un text anònim en arameu

Yithgaddal weyithkaddash scheméh rabba
be’olmà diverà ’khire’outhé
veyamli’kl mal’khouté’khôn,
ouvezome’khôn
ouve’hayyé de’khol beth yisraël
ba’agalâ ouvizman qariw
weimrou, Amen.

*Que la teva glòria, oh Rei de reis, sigui exalçada,
oh tu que has de renovar el món
i ressuscitar els morts. Que el teu regne,
Adonai, sigui proclamat
per nosaltres, fills d’Israel,
avui, demà i sempre.
Diguem tots: Amén*

Yithbara’kh Weyischtapa’h
weyithpaêr weyithroman,
weyithnassé weyithhaddar,
weyith’allé weyithhallal
scheméh dequoudschâ beri’kh hou,
l’êla ule’êla mikkol bir’khatha
weschi’ratha touschbehata wene’hamathâ
daamirân ah! Be’ olma ah! Ah! Ah!

We imrou. Amen.

*Que sigui estimat, que sigui lloat,
glorificat, el teu nom radiant,
que sigui beneït, santificat, que sigui adorat
el teu nom que plana sobre el cel,
sobre les nostres lloances, sobre els nostres himnes,
sobre totes les nostres benediccions.
Que el cel clement ens concedeixi
la vida tranquil·la, la pau, la felicitat.
Diguem tots: Amén.*

“L'enigme éternelle”

Basat en un text anònim en *jiddisch*

Frägt die Velt die alte Kashe

Tra la la la ...

Entfernt men

Tra la la la ...

Un as men will kenne sagen

Tra la la la ...

Frägt die Velt die alte Kashe

Tra la la la ...

Món ens preguntes

Tra la tra la la la la...

Contestem:

Tra la la la la la la...

Si et podem respondre

Tra la la la tra la la la

Món ens preguntes

Tra la la la la la la...

Enric Palomar (1964)

Diván del Tamarit

Textos de Federico García Lorca (1898-1936)

“Gacela del amor imprevisto”

Nadie comprendía el perfume
de la oscura magnolia de tu vientre.
Nadie sabía que martirizabas
un colibrí de amor entre los dientes.

Mil caballitos persas se dormían
en la plaza con luna de tu frente,
mientras que yo enlazaba cuatro noches
tu cintura, enemiga de la nieve.

Entre yeso y jazmines, tu mirada
era un pálido ramo de simientes.
Yo busqué, para darte, por mi pecho
las letras de marfil que dicen siempre,

siempre, siempre: jardín de mi agonía,
tu cuerpo fugitivo para siempre,
la sangre de tus venas en mi boca,
tu boca ya sin luz para mi muerte.

“Gacela de la terrible presencia”

Yo quiero que el agua se quede sin cauce,
yo quiero que el viento se quede sin valles.

Quiero que la noche se quede sin ojos
y mi corazón sin flor del oro;

que los bueyes hablen con las grandes hojas
y que la lombriz se muera de sombra;

que brillen los dientes de la calavera
y los amarillos inunden la seda.

Puedo ver el duelo de la noche herida
luchando enroscada con el mediodía.

Resiste un ocaso de verde veneno
y los arcos rotos donde sufre el tiempo.

Pero no ilumines tu limpio desnudo
como un negro cactus abierto en los juncos.

Déjame en un ansia de oscuros planetas,
pero no me enseñes tu cintura fresca.

“Gacela del amor desesperado”

La noche no quiere venir
para que tú no vengas
ni yo pueda ir.

Pero yo iré,
aunque un sol de alacranes me coma la sien.
Pero tú vendrás
con la lengua quemada por la lluvia de sal.

El día no quiere venir
para que tú no vengas
ni yo pueda ir.

Pero yo iré
entregando a los sapos mi mordido clavel.
Pero tú vendrás
por las turbias cloacas de la oscuridad.

Ni la noche ni el día quieren venir
para que por ti muera
y tú mueras por mí.

“Gacela del amor que no se deja ver”

Solamente por oír
la campana de la Vela
te puse una corona de verbena.

Granada era una luna
ahogada entre las yedras.

Solamente por oír
la campana de la Vela
desgarré mi jardín de Cartagena.

Granada era una corza
rosa por las veletas.

Solamente por oír
la campana de la Vela
me abrasaba en tu cuerpo
sin saber de quién era.

“Gacela de la raíz amarga”

Hay una raíz amarga
y un mundo de mil terrazas.

Ni la mano más pequeña
quiebra la puerta del agua.

¿Dónde vas, adónde, dónde?
Hay un cielo de mil ventanas
—batalla de abejas lívidas—
y hay una raíz amarga.

Amarga.

Duele en la planta del pie
el interior de la cara,
y duele en el tronco fresco
de noche recién cortada.

¡Amor, enemigo mío,
muerde tu raíz amarga!

“Casida del sueño al aire libre”

Flor de jazmín y toro degollado.
Pavimento infinito. Mapa. Sala. Arpa. Alba.
La niña finge un toro de jazmines
y el toro es un sangriento crepúsculo que brama.

Si el cielo fuera un niño pequeñito,
los jazmines tendrían mitad de noche oscura,
y el toro circo azul sin lidiadores
y un corazón al pie de una columna.

Pero el cielo es un elefante
y el jazmín es un agua sin sangre
y la niña es un ramo nocturno
por el inmenso pavimento oscuro.

Entre el jazmín y el toro
o garfios de marfil o gente dormida.
En el jazmín un elefante y nubes
y en el toro el esqueleto de la niña.

“Casida de la mano imposible”

Yo no quiero más que una mano,
una mano herida, si es posible.
Yo no quiero más que una mano,
aunque pase mil noches sin lecho.

Sería un pálido lirio de cal,
sería una paloma amarrada a mi corazón,
sería el guardián que en la noche de mi tránsito
prohibiera en absoluto la entrada a la luna.

Yo no quiero más que esa mano
para los diarios aceites y la sábana blanca de mi agonía.
Yo no quiero más que esa mano
para tener un ala de mi muerte.

“Casida de las palomas oscuras”

Por las ramas del laurel
van dos palomas oscuras.
La una era el sol,
la otra la luna.
“Vecinitas”, les dije,
“¿dónde está mi sepultura?”
“En mi cola”, dijo el sol.
“En mi garganta”, dijo la luna.
Y yo que estaba caminando
con la tierra por la cintura
vi dos águilas de nieve
y una muchacha desnuda.
La una era la otra
y la muchacha era ninguna.
“Aguilitas”, les dije,
“¿dónde está mi sepultura?”
“En mi cola”, dijo el sol.
“En mi garganta”, dijo la luna.
Por las ramas del laurel
vi dos palomas desnudas.
La una era la otra
y las dos eran ninguna.

També et pot interessar...

Palau Grans Veus
Schubertiada Barcelona
Dimecres, 15.03.23 – 20 h
Sala de Concerts

La bella molinera de Schubert

Christoph Prégardien, tenor
Roger Vignoles, piano

Preu: 35 €

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Calaf Grup – Cardoner Grup – Catalonia Hotels & Resorts – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Deloitte – Eurofirms Group – FC Barcelona – Fundació Antiques Caixes Catalanes – BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – La Fageda – Quadris – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L.

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme, S.L. – Veolia Serveis Catalunya S.A.U. – Salvador Viñas Amat

Membres Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Marta Barnes – professor Rafael I. Barraquer Compte – Mariona Carulla Font – Lluís Carulla Font – Carlos Colomer Casellas – Isabel Esteve Cruella – Pere Grau Vacarissas – María José Lavin Guitart – Anna Saura Miarnau – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – M^a. del Carmen Pous Guardia – Josep Colomer Maronas – Joaquim Uriach Torello

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

